

Kannattava ja kestävä luomutuotanto

Muistiinpanot esitysten perusteella Luomupäivät 6.11.2025/Riitta Lehtinen

Vuoden 2025 Luomupäivillä Lahdessa kuulumme asiaan kolme erilaista näkökulmaa. Esitykset olivat luomumaitoa kannattavasti luomun omilla vahvuuksilla – nurmien käyttö avainasemassa, maata parantamalla parempiin tuloksiin ja voittajasatojen resepti karjattomalla tilalla. Puhujat Aino Wathen, Antti Toija ja Kaarle Tavela. Rinnakkaisohjelman toteuttivat LuomuHiili- hanke ja Kestävä ja vastuullinen maatila Hämeessä – MaKe Häme ja Kestävä ja vastuullinen maatila Kaakkois-Suomessa – MaKe Kaakkois-Suomi hankkeet.

Luomumaitoa kannattavasti luomun omilla vahvuuksilla – nurmien käyttö avainasemassa/ Aino Wathen

Tavoite: tuotanto kannattavaa eläinten ja ihmisten hyvinvointi huomioon ottaen. Mittarina käytetään kannattavuuskerrointa, tila on kannattavuuskirjanpitotila.

Ensimmäisessä diassa puhuttiin heti kannattavuudesta, johon palattiin säännöllisesti esityksen aikana! Ja tehtiin hyvin selväksi se, että kustannusten hallinta on avainasemassa. Aino sanoi, että hän mielellään vähän myös provosoi kuulijoita sanomalla, “että raha on se mikä kiinnostaa”.

Eläinten hyvinvointi vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin. Ei ajatella, että luomusäännöt rajoittavat toimintaa, vaan keskitytään luomun vahvuuksiin eli karkearehuvaltaiseen ruokintaan ja laidunnukseen.

Viljelykierto 6 vuotta. Nurmen perustaminen tehdään virnaseoksen kanssa. Käytetään monilajisia nurmiseoksia. Apilapitoisen nurmet korjataan 2 kertaa, sinimailaspitoiset 3 kertaa. Esikuivatus kahden yön yli. Seoksiin tulevat heinäkasvit ja -lajikkeet valitaan niin, että ne sopivat palkokasvien kasvurytmiin. ”Hitaammat” heinät apilan kanssa ja ”nopeammat” heinät sinimailasen kanssa. Käytetään englannin raiheinää, nurminataa, timoteitä, ei ruokonataa, esimerkki seossuhteesta, jos seosta 26 kg/ha siitä 8 kg apilaa tai muita palkokasveja. Peltokasvilajikkeet opas tutkitaan tarkasti, kun valitaan siemenseokset. Tällä saatu korkeat syönti-indeksit.

Säilörehun tavoitteena korkea syönti-indeksi ja korkea kuiva-ainepitoisuus. Korkea kuiva-ainepitoisuus vähentää tarvittavan muovin määrää ja työn määrä paalien siirroissa. Tilalla ei tehdä kuivaa heinää.

Satovuosina monivuotisia nurmia ei lannoiteta! Peltojen säännöllinen kalkitus.

2025 eri rehuerien syönti-indeksi vaihdellut 108 – 130. Usean vuoden keskiarvot 115 – 120. Merkittävästi Valion tai Tuottajain Maidon syönti-indeksejä korkeampia. Näytteet paaleista syksyllä kerralla – voidaan suunnitella ruokinta ja mitkä rehut käytetään yhdessä. Ruokinnassa eri säilörehuerät vuorotellen/ vuoropäivinä.

Parhaat rehut vasikoille. Virnarehut umpilehmille ja hiehoille, jolloin rehua voi antaa vapaasti eikä ole tarvetta väkirehutäydennykselle. Väkirehu-% noin 20, voi jopa lehmillä olla alle. Hivenaine- ja kivennäistäydennykset eläimille, erityisesti seleeni. Elossa olevien keskipoikimakerta 4,13 ja sairauksien hoito-% 11. 50 lehmää, asemalypsy.

Laidunnus:

6 kpl 6 ha:n kokoisia alueita navetan ympärillä. 1 vuosi perustaminen, 3 vuotta laidun, yksivuotinen laidun virna/vilja (umpparit) ja välikasvi, joka vähentää tautipainetta.

Eläimet laitumelle toukokuun alusta seuraavassa järjestyksessä: vasikat, lypsävät, hiehot, umpparit. Laidunkausi päättyy syksyllä samassa järjestyksessä eli vasikat ensin.

Aidat vasikoilla 2 nauhaa, syöttölohko 0,1 ha. Poikimiset laitumelle, ensimmäiset päivät vasikka häkissä, totutetaan aitaan, niin että häkistä yksi sivu aitaa, maitojuotto tuttisangoista. Aidat lehmillä 1 nauha, 25 m välein terästolppa, 0,3 ha syöttölohko, tiheä rotaatio, kaikilta lohkoilta käynti navettaan, kaksoislaidunnus.

Esimerkki vaikutuksesta monimuotoisuuteen: kottaraisten poikasia rengastetaan noin 70 kpl, tarkoittaa 12 – 15 onnistunutta pesintää/vuosi.

Työnkäyttö: noin 4000 h/vuosi, eläintyöt 3200 h/vuosi. Ostorehut 38 % keskimääräisen luomutilan ostorehukustannuksista, myös omat rehut keskimääräistä halvemmat.

Prosesseja kehitetty, eläintyön määrä vähentynyt noin 1000 h vuodesta 2012, pysynyt nyt monta vuotta samana. Tuetaan eläinten lajinmukaista käyttäytymistä. Yksinkertaiset prosessit, rentous, kannattavuuskirjanpidon hyödyntäminen, tuotanto- ja kustannusteoria.

Luomulehdessä juttu <https://www.luomuliitto.fi/uncategorized/nurmi-kaiken-perustana-toukolan-tilalla-laidun-ruokkii-ja-uudistaa>

Maata parantamalla parempiin tuloksiin /Antti Toija

Antti aloitti esityksen, että “luomu on oman ajatusmaailman mukaan ainoa tapa viljellä” ja tämä tuli esiin eteläpohjalaisella selkeydellä useasti esityksen aikana.

Peltoa viljelyksessä yli 400 ha, vuokramaita yli 300 ha. Peltokeskittymien väli 25 km. Viljelykierron periaate 3 viljaa ja 3 nurmea. Kasvit viljelyksessä nurmi (säilörehu, heinä, laidun), vilja (elintarvikekaura tärkein, palko- ja öljykasvit). Viljoilla lähes aina aluskasvi. Tavoitteena 100 % talviaikainen kasvipeite, nyt 5 % kynnety. Kaikkien vuokralohkojen pitää olla siinä kunnossa, että niiltä voidaan saada nurmesta asiallinen sato, esim. elintarvikekauraa ei kaikille lohkoille voi laittaa. Ohran kanssa käytetään viivästettyä kylvöä. Kevytmuokkaus, käytetään läpileikkaavaa hanhenjalkaa. Juolavehnan torjunta: niitto, myöhäinen kylvö heti kynnön jälkeen tai laidunnus 5 krt/kesä.

Kunnossa oleva vesitalous avainasemassa. Tehty salaojien huuhtelua, uusintaohjotusta ja ojitettu lohkoja sekä tehty lohkojen yhdistämistä.

Biologisen typensidonnan hyödyntäminen ja lannan käyttö (oma + osto). Lanta kompostoidaan ja levitetään tarkkuuslevittimellä. Tilan ulkopuolelta kanan- ja sianlantaa. Kationinvaihtokapasiteetilaskurin avulla lasketaan tarvittava kalkitus.

Laiduntaminen:

Emolehmiä vuodesta 2008, noin 0,4 ey/ha. Aluksi preerialaiduntaminen nyt enintään 5 päivää tai viikko yhdellä loholla. Loppukesästä laidunala noin 70 ha. Laidunnetaan myös kauempana tilakeskuksesta. Ympärysaidat High Tensile, lohkoaidat kevyemmät. Tilalla halutaan vielä kehittää laiduntamista, joka on myös maisemanhoitotyötä.

Tilojen välinen yhteistyö tärkeää, tuo myös henkistä hyvinvointia. Yhteistyötä paljon ja eri tuotantosuuntia olevien tilojen kanssa.

Puuta heinää podcast <https://www.youtube.com/watch?v=r-pbMF5r-DA>

Voittajasatojen resepti karjattomalla tilalla /Kaarle Tavela

**Euroopan unioni
osarahoittama**

Lähtötilanteessa oli ongelmia kestorikkojen kanssa ja sadot olivat alhaisempia. Kaarle sanoi, että otsikko olisi voinut olla myös "ohdakkeista onnistumisiin". Asioita pitää laittaa kuntoon seuraavassa järjestyksessä: vesitalous, maan rakenne, viljelykierto, muokkaus ja sen ajoitus, kasvipeitteisyys, lannoitus ja maan parannus.

Järkevät toimenpiteet, onnistuneet nurmet ja kuitujen käyttö. Jos loholla ongelmia, tehdään "katkaisuhoito" = nurmi, voi olla jopa 3 vuotta. Paljon kuoppatestejä pitkin kasvukautta.

Viljelykierto: nurmi- nurmi – syyskasvi – palko – syysvilja – kevätvilja. Viljelykierto kuitenkin vaihtelee vrt. markkinoilta tulevat signaalit, taloudellinen kannattavuus, esikasviarvo. Omat suosikit on syysvehnä, ruis, härkäpapu.

Nurmen onnistumisen varaan rakentuu koko viljelykierron onnistuminen: ravinteiden sitominen/louhinta, tautikatko, orgaanisen aineen lisäys, kestorikkojen torjunta (ohdake ja valvatti), mahdollisimman paljon juuria erityyppisessä (lisää orgaanista ainetta maassa, murustaa maata).

Nurmet perustetaan kaksivaiheisesti. Puolet kylvetään siemennauhan kanssa samalla ja loput rivinväliharauksen yhteydessä vantaiden kautta. Sinimailas-timotei -nurmet hevosille. Viherlannoitusnurmet murskataan, ei liian lyhyeksi ettei kasvukyky kärsi (vrt typensidonta, juuret jne,) , niitto noin 20 cm korkeuteen 3 krt kasvukaudella.

Esimerkki kerääjäkasvustoista valkoapila-timotei 4 kg/ha. Öljyretikka + ruisvirna, häviää kevääseen mennessä.

Kasvivalikoimasta: syyskasvien luomumarkkina nyt huono, härkäpavusta käytössä keski-eurooppalainen lajike, onnistunut hyvin ja sopii rivinväliharaukseen -> siirrytään herneestä tähän, kevätviljoista kaura.

Muokkauksessa pitää olla ajatus mukana: kevytmuokkaus, mutta kyntö tarvittaessa. Jatkuva kasvipeite tavoitteena. Loppukesän kesanto: tarvittaessa kesanto ja ajo esim. 5 kertaa, poistaa rikkakasviongelman seuraavilta vuosilta.

Lannoitus: biologinen typensidonta, karjanlanta pääosin ennen syyskasveja nurmen jälkeen, lihaluujauho syysviljoille ja kevätviljoille keväällä -> sijoitetaan maahan 6 -7 cm syvyyteen, saadaan liukoisia ravinteita vrt satoisuusikkuna voi olla vaikka vain 2 viikkoa, jolloin täytyy olla liukoisia ravinteita. Käytetään 0-

lannoitusruutuja ja ylilannoitusruutuja havainnointiin. Jos kokonainen kylvökoneen leveys -> näkyy satokartoittimessa.

Lohkon sisäisen vaihtelun seuranta – satokartoitus! Jokaiselle lohkolle lasketaan katetuotto ja jokaiselle kasville.

Yhteenveto: Pallo pitää saada pyörimään oikeaan suuntaan – maan kasvukunnon ylläpitäminen

- ajatus, suunnitelma, huolellisuus
- pitkäjänteisyys
- itsensä haastaminen ja kokeilut
- asiat todennetaan mittaamalla ja laskemalla

Juttu luomulehdessä <https://www.luomuliitto.fi/luomulehti/onnistunut-nurmi-riittava-muokkaus-ja-oikea-aikainen-lannoitus-ennatyssadon-avaimena>